כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות". צביעות זו הוריש עשו לצאצאיו אחריו ועל כן האומה כולה נקראת 'אדום'. לא בכדי אמרו חז"ל: *"עשו היה נמשל לחזיר שנאמר: 'יכרסמנה חזיר מיער'* (תהלים פ, יד.), *החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור כך אלו גוזלים וחומסים ומראים עצמם כשרים"* (רש"י שם כו, לד) ההיסטוריה הוכיחה את הצביעות של אומה זו. הכנסייה הנוצרית הרומאית קראה לעצמה 'דת האהבה והרחמים' וכולם יודעים שזו היתה רק הגדרה, שכן בשם אותה אהבה רצחו את כל מי שחלק עליהם, ולא רק יהודים הם רצחו, אלא גם בינם לבין עצמם נלחמו באכזריות. מאוחר יותר מלכות אדום קראו לעצמם 'גן עדן סוציאליסטי'; ימים הוכיחו כמה רע ומר היה למי שחי ב'גן עדן' זה. זו הצביעות המאפיינת את אדום שמראים את עצמם כשוחרי שלום בזמן שמהותם האמיתית היא רשע ואכזריות.

כתגובה לבקשת עשו, יעקב מציע לו: "**מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי**" (שם לא) העבודה העתידית בבית המקדש מיועדת לבכורות ויעקב יודע שאין רשע זה ראוי לה, לכן הוא מציע לעשו למכור לו את הבכורה כדי שיעקב יהיה הכהן שיקריב את הקורבנות לה'.

עשו שואל אותו: *"מה טיבה של עבודה זו, אמר לו: כמה אזהרות ועונשין ומיתות תלוין בה, כאותה ששנינו* (סנהדרין כב:) *'אלו הן שבמיתה: שתויי יין ופרועי ראש'. אמר: אני הולך למות על ידה, אם כן מה חפץ לי בה?"*. אומר עשו: 'אני ירא שמים ואינני רוצה להתחייב מיתה. עדיף אם כן שתהיה אתה הבכור'. קשה מאוד לוותר על שתיית יין ולשמור על דיני טומאה וטהרה לצורך העבודה, ומאידך קשה לוותר על תדמית של צדיק, ועל כן הוא מעביר את הבכורה ליעקב בכבוד רב. אולם אליבא דאמת עשו כלל אינו מעוניין בה כפי שמעיד הכתוב: "**וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה**" (שם לד) *"העיד הכתוב על רשעו שביזה עבודתו של מקום"* (רש"י שם)

במשך שנים רבות עשו לא הרגיש שחסרה לו הבכורה אלא להפך - הוא אמר לחבריו: *"תראו את הטיפש הזה יעקב, נתן לי נזיד עדשים ללא תמורה ממשית"* (בראשית רבה). רק לאחר עשרות שנים כשיצחק בירך את יעקב, עשו פתאום נזכר "**הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי**" (שם כו, לו)

חז"ל אמרו: *"אם יאמר לך אדם יש חכמה בגויים - תאמין; יש תורה בגויים - אל תאמין"* (איכ"ר ב, יג) יתכן שתהיינה השגת ידיעות במדרגה גבוהה בגויים בתחום חכמת האדם, אולם תורה בגויים איננה אפשרית כלל וכלל, שכן ידיעות הללו לעולם לא תהיינה הוראה בשבילם, הן לא יורו להם שינוי כלשהו בהתנהגותם כיון שהחכמה תישאר תמיד חיצונית להם ולא תשפיע על פנימיותם. אומנם יש יוצאים מן הכלל והם 'חסידי אומות העולם' שמקבלים עליהם שבע מצוות בני נח, אבל באופן כללי החכמה לא מורה להם מאומה.

מוסר גדול יש לנו ללמוד מסוגיה זו: צריכים להקפיד להיות בגדר של 'תוכו כברו', שתהיה תמיד הרמוניה בין החיצוניות לפנימיות שלנו ולא נלמד מתרבויות זרות ליהדות המתנהגות בסתירה גמורה בין דעותיהן למעשיהן.

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרטין בן ברנרדו, מנחם מבשר בן הרב דוד ואסתר הי"ד, יהודה בן שרה, אלישע יהונתן בן חגי דוד ותחיה הי"ד, דניאל בן שרה, אילן הכהן בן חנה הי"ד, גבריאל יצקן בן מרים, חיים יוסף בן שרה, מרת אמי אולגה בת קלרה, אירים בת חנה, חנה דינה בת מנחם, חיה אסתר בת יעקב אריה, ציפורה בת מסעודה ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזיכוי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד

בס"ד

עלון בנגינות מזמור שיר

גיליון מס' 987 כט' מר חשוון תשפ"ה

הוצאה לאור: שמעון סולטן 050-7548600

כניסת שבת 3:59
יציאת שבת 5:15

תולדות

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

בתחילת הפרשה לאחר תיאור לידתם של יעקב ועשו, התורה מתארת מקרה הטעון ביאור: "**וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים: וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב: וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף: וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם**" (בראשית כה, כט-ל)

שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א: נניח שאדם ניכנס לחנות בגדים ומבקש לקנות חליפה כחולה, לא מסתבר שבגין זה יקראו לקונה 'כחול', וגם אם מישהו יחליט לקרא לו כך הרי שאין טעם להנציח דבר זה לדורות בתורה הקדושה. אם כן קשה: מדוע התורה אומרת "**עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם**"? וכי מפני שעשו ביקש לאכול תבשיל אדום ראוי לקרוא לו אֱדוֹם? יתרה מזו: היתכן שלאומה שלמה היוצאת ממנו מייחסים את השם אֱדוֹם בגלל שפעם אחת אבי האומה ביקש מאחיו תבשיל אדום, מה פשר הדבר?

מסביר הרב: הגמרא אומרת: *"אותו היום נפטר אברהם אבינו ועשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אביו"* (בבא בתרא טז:) שכן פסק השולחן ערוך: "אָבֵל אָסוּר לֶאֱכֹל מִשֶּׁלּוֹ בְּסְעֻדָּה רִאשׁוֹנָה" (יו"ד סי' שע"ח ס"א) דהיינו 'סעודת הבראה' שלאחר קבורת מתו, ועל כן יעקב מכין ליצחק סעודה; ולמה דווקא תבשיל עדשים? הגמרא אומרת: *"מה עדשה זו אין לה פה* (אין לה סדק כמו לשאר קטניות-רש"י) *אף אבל אין לו פה"* (שהוא יושב ודומם-רש"י שם) *"דבר אחר מה עדשה זו מגולגלת אף אבילות מגלגלת ומחזרת על באי העולם"* (בבא בתרא שם) פעם אדם זה אבל ופעם אדם אחר.

והנה עשו ידע על פטירת אברהם אבינו. הגמרא אומרת: *"אמר רב חנן בר רבא אמר רב אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם עמדו כל גדולי אומות העולם בשורה ואמרו אוי לו לעולם שאבד מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברינטא"* (שם צא.) הרי שאירוע זה עשה רושם בכל העולם כולו ואי אפשר לומר שעשו לא שמע ולא ידע עליו; הוא גם גדל בבית יצחק אבינו וידע היטב מתי ומדוע אוכלים תבשיל עדשים. אולם כעת הוא מאוד רעב ומאוד רוצה לאכול מהתבשיל הזה, אלא שלא נעים לבקש במפורש לאכול מהאוכל שהכינו עבור אבא, במיוחד כשהוא כל כך הקפיד על מצוות כיבוד אב. אם כן מה הפתרון? מעמידים פנים כאילו איננו יודעים מה זה, "**הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה**" 'אינני יודע מה זה בדיוק' 'לא שמתי לב במה זה מדובר, אולי זה מרק עגבניות או תבשיל אחר בצבע אדום...' 'ברור שאם הייתי יודע לא הייתי מעז לבקש...' זו שיטת עשו: צביעות!

כעת הכל מובן, "**עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם**" על שם הצביעות שלו, שעשה עצמו כאילו אינו יודע מה קרה בכדי לאכול מהתבשיל וגם להישאר 'צדיק'. תכונה זו מאפיינת את עשו מאז היותו נער. התורה אומרת: "**וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד**" (שם כז) מסביר רש"י: *"**ויגדלו הנערים**. כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודת אלילים.* ***יודע ציד***. *לצוד ולרמות את אביו בפיו ושואלו: אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן?*